

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. An Logica sit practica an speculatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

TERTIA CONCLUSIO. Logica vtens materialiter accepta, aliquando est scientia, aliquando vero non. Hæc probatur ex dictis supra: quia Logica vtens, vel sunt omnes actus aliarum scientiarum, & simul ipsius Logica; & hi non omnes sunt scientia, quia, vt dixi, multi actus sunt in qualibet scientia, qui sunt tantum cognitiones probabiles: vel sunt soli actus Logica, & hi etiam partim sunt scientia, partim vero non; ergo Logica vtens aliquando est scientia, aliquando vero non.

QUARTA CONCLUSIO. Logica vtens vt vtens formaliter non est scientia. Hæc est communissima inter Doctores. Eam probat quidam, quia vtens vt vtens habet rationem obiecti: sed obiectum vt obiectum non est scientia, neque opinio; ergo. Hæc ratio nihil probat: Maior enim falsa est, quia vtens vt vtens non dicit rationem obiecti, sed rationem exercentis, seu efficientis id quod doctum est, vt ex significatione vocis *vtens* euidenter constat. Sed hinc ego Conclusionem probo efficaciter, quia vtens vt vtens formaliter non est cognoscens, sed efficiens, seu produciens; ergo vtens vt vtens non est formaliter scientia. Consequentia est euidentis. Antecedens vero probatur: nam quando aliquis Philosophus v.g. efficit definitionem hominis, non vtiur ipso homine cognito, sed definitione qua illum cognoscit; tunc autem non cognoscit reflexe ipsam definitionem, sed tantum illam efficit; ergo vt formaliter aliqua re, non est cognoscere, sed eam efficere iuxta regulas præcognitas. Hoc autem quod de aliis scientiis diximus, dictum etiam puta in ipsa Logica vtente; quia dum iuxta regulas definitionis definit argumentationem, tunc non vtiur argumentatione quam cognoscit, quia non reflectitur supra illam; ergo vt vt vt formaliter, non est cognoscere, sed efficere cognitionem, etiam intra ipsam Logicam, ergo vtens vt vtens formaliter, in quacumque materia sit, non est scientia. Dixi semper *vt vtens formaliter*; quia vt ex Conclusionem præcedenti constat, vtrique potest coincidere in vnum: nec repugnat, vt qui efficit aliquam rem, simul per eam cognoscat aliud obiectum, imò semper cognoscimus per actus a nobis productos; ergo non repugnat coincidere vsum, seu effectiorem alicuius rei cum cognitione alterius; ergo vtens & scientia etsi formaliter non sunt idem, possunt tamen simul in vno actu reperiri.

SECTIO III.

An Logica sit practica an speculativa.

REVOCANDA breuissimè sunt in memoriam quæ de scientia practica & speculativa in communi diximus Disputat. I. Sect. 4. vbi ostendimus contra Scotum, actus intellectus esse posse praxim, ex quo capite in primis non deficit Logica a ratione practica. Ostendi præterea, eam cognitionem esse practicam, quæ considerat obiectum a se operabile, præscindendo ab eius existentia, & concurrente ad effectiorem sui obiecti, siue sit opus liberum, siue necessarium.

Iam vero suppono, nomine *scientia* merè *practica* à me intelligi eam scientiam, quæ nullam habet cognitionem speculatiuam; & nomine *me-*

rè speculatiuæ, quæ nullam habet practicam. Vnde in præfati non inquiri, vtrum Logica absolute dicenda sit solum practica, etsi habeat aliquas cognitiones speculatiuas (ea enim est quaestio de vocibus); sed inquiri de re, an omnes cognitiones Logicae sint practicae, an omnes speculatiuæ, vel an aliqua practica & aliqua speculatiuæ. Quod notanter aduertit, propter nonnullos qui defaigantur, vt ostendant, nullam scientiam posse dici simul practicam & speculatiuam, etiam si constet cognitionibus partim practicis, & partim speculatiuis; sed vel solum dicendam practicam, vel solum speculatiuam, prout fuerint præcipue eius cognitiones; quæ disputatio inutilis est, quia de solo nomine.

Suppono deinde, etiam si, vt dixi Disputat. I. Sect. 4. quaestio de scientia practica & speculatiua in communi sit quaestio de nomine, quia solum est de significatione huius vocis *practica*; difficultatem tamen, de qua in hac Sectione, non esse de nomine solo, sed de re: quia semel intellecta significatione illius vocis, inquirere, vtrum significatum per illam vocem sit nec ne in Logica, iam est quaestio omnino de re. sicut, licet esset quaestio de nomine, vtrum vox *animal* significet principium sentiendi, an vero principium illuminandi v.g. tamen semel statuta eius significatione, inquirere, vtrum in Petro reperiatur an non, iam non est quaestio de nomine, sed de significato per nomen, siue de re.

SUBSECTIO PRIMA.

Due sententia reiectæ.

PRIMA docet, Logicam omnino esse speculatiuam. Ab ea stant Scotus quaest. 4. Proleg. Duran. quaest. 6. lauellus 6. Metaphysica quaest. 7. Socin. quaest. 6. Ant. Andre. quaest. 4. Proæmij, Niphus 1. Metaphysica quaest. 2. & Canariensis parte 1. quaest. 1. art. 4. & alij. Hæc sententia posset probari, ex eo quod actus intellectus non sint praxis; sed hoc argumentum refutauimus supra. Idem secundo potest pro ea argui ex Augustino lib. 8. de Civitate Dei, c. 4. docente, Logicam esse contemplatiuam, & partem Philosophiæ. Sed responderetur, Augustinum nomine scientia contemplatiuæ solum eam intelligere, quæ demonstratiue & scientificè versatur circa suum obiectum; quod non repugnat scientia practica. Tertiò potest probari: quia Logica versatur circa suum obiectum modo speculabili, id est, definiendo, diuidendo, &c. sed etiam ostendi supra, modum speculatiuum non consistere in definitione & diuisione vtriusque; sed vterius requiri, obiectum illius non esse factibile ab operante, aliàs nulla esset scientia practica; quia eo ipso quod sit scientia, debet versari circa suum obiectum per definitionem, diuisionem, &c. Logica ergo, etsi cognoscat definiendo, vterius tamen procedit ad effectiorem rei cognitæ, ac proinde ex hac parte poterit esse practica.

Secunda sententia docet, Logicam partim esse practicam, & partim speculatiuam. Ita P. Suarez 2. Metaphysica Disput. 44. Sect. 13. num. 54. Valquez 1. parte, Disputat. 9. num. 2. Rubius quaest. 5. Proæmij, num. 14. quos sequuntur alij recentiores è nostra Societate. Hæc sententia duas

duas habet partes. Prima est, in Logica esse aliquas cognitiones practicas. de hac fusiùs in tertia sententiâ. Secunda, habere etiam aliquas cognitiones speculatiuas. Hanc probant Primò, quia Logica agit de principiis *dicti de omni*, & *dicti de nullo*; quia in illis fundatur omnis vis syllogistica, sed illa principia non sunt praxis, ergo nec Logica, dum de illis agit, erit practica. Probant Minorem, quia licet intellectus possit dirigi ad efficiendam propositionem vniuersalem; tamen ut id quod in eâ affirmatur vel negatur de omnibus, affirmetur vel negetur de particularibus contentis in illâ, non pendet ex directione Logicæ, est enim passio, seu proprietas naturaliter conclusa propositionem vniuersalem.

19 Confirmant argumentum exemplo cognitionis de vitalitate & spiritualitate actuum, quæ cognitiones non sunt practice, quia non deseruiunt illo modo neque iuuant potentiam ad producendos actus vitales & spirituales. Hi Auctores videntur sibi in hoc argumento aduersari: ex vna enim parte docent, totam vim syllogisticam pendere ex illis principiis; ex quo videtur inferri, eorum cognitionem deseruire maximè ad efficiendam argumentationem, & consequenter eorum cognitionem ordinari ad opus, & esse practicam: ex alia verò parte docent, intellectum sistere omnino in contemplatione illorum principiorum; ex quo volunt inferre, ea principia non ordinari ad efficiendos syllogismos, quod aduersatur primæ parti. Exemplum autem de vitalitate actuum non est ad rem, quia sine cognitione illius aequè benè & facillè produceretur vitalitas actuum, ac si fuisset perfectissimè cognita: unde non mirum, si ea cognitio sit speculatiua. At verò sine cognitione illorum principiorum nec rectè nec facillè fient syllogismi. Quod si dicas, etiam sine illâ cognitione principiorum aequè facillè & rectè fieri posse syllogismos; ac cum illâ; ego dicam tunc, eam cognitionem non esse Logicam: quia Logica solum agit de his quæ deseruiunt ad simpliciter, vel meliùs efficiendum modum sciendi.

20 Dices pro his Auctoribus, posse aliquam cognitionem deseruire ad opus, etsi non sit practica, quando opus, effectum ex illâ, non est eius obiectum, ut de cognitione Dei diximus Disputat. I. Sect. 4. esse speculatiuam, etiamsi ex illâ sequatur amor Dei; quia non sequitur effectio ipsius Dei, qui est eius obiectum: ergo non quia cognitio illorum principiorum deseruiat ad demonstrationem, debet esse practica, cum non deseruiat ad efficienda ipsa principia cognita. Fateor, cognitionem practica requirere, ut eius obiectum sit factibile ex vi illius, ut ostenditur in replicâ. at nego, cognitionem illorum principiorum non deseruire ad demonstrationem, ut simul etiam deseruiat ad efficienda ipsa principia, scilicet propositiones vniuersales, tam affirmatiuas quam negatiuas, & inde inferendum particulares tam affirmatiuas quam negatiuas. Ex quo patet, *dicti de omni*, & *dicti de nullo*, esse factibile à Logica, quia sunt factibiles propositiones quibus dicitur *de omni* & *de nullo*, non ergo ex hoc capite deficit Logica à ratione scientiæ practicæ.

21 Secundo arguunt iidem, quia hæ cognitiones, ex præmissis euidentibus dispositis in modo perfectò euidenter inferunt conclusio, & ex probabilibus in

quocumque modo dispositis solum probabilis sequitur conclusio; hæ inquam cognitiones sunt speculatiuæ: quia licet necessaria sit directio ad disponendas præmissas, eis tamen dispositis independenter à quacumque cognitione reflexâ sequitur conclusio, ad quam maneo determinatus ex præmissis; ergo illæ cognitiones sunt speculatiuæ.

Nonnulli ex his, qui propter hoc argumentum stant ab hac secundâ sententiâ, dicunt adhuc, ad eliciendam conclusionem dari habitum facilitantem; quia cum potentia sit saltem quoad exercitium libera ad eliciendam vel non eliciendam conclusionem, dari potest habitus eam iuuans ad eliciendam faciliùs conclusionem: negant tamen, cognitionem reflexam de illatione conclusionis deseruire ad eam inferendam; quia si deseruiet, maximè ut inferret meliùs & sine errandi periculo. at hoc periculum non est in eo casu, ergo, &c. Non video quâ consequentiâ hæc duo dicta fuerint: quia si habitus deseruit ad eliciendam faciliùs conclusionem, quin deseruiat ad eam eliciendam sine periculo erroris, cur non idem dici potest de cognitione reflexâ illationis, deseruire scilicet ad inferendam conclusionem cum maiori facilitate, eò quod, qui etiam in actu signato cognoscit bonitatem conclusionis, faciliùs illi assentitur, quàm qui eam cognoscit solum in actu exercitio, quæ maior facilitas consistet in maiori propositione obiecti ad conclusionem eliciendam? Respondeo ergo, eas cognitiones & similes, virtualiter & æquiualeuter practicas, quia illa, ex præmissis euidentibus sequitur euidenter conclusio, æquiualeat huic, ut euidenter inferatur conclusio, debent assumi propositiones euidenter, & poni in perfectâ figurâ, quæ cognitio est practica. Item illa, ex probabilibus sequitur conclusio probabilis, æquiualeat huic, ut probabilis conclusio inferatur, debent assumi propositiones probabiles, &c. quæ cognitio omnino est practica.

Sed vrgebis Primò, si ad rationem scientiæ practicæ sufficit quod mediâtè influat in suum obiectum modo explicato (dicitur enim, cognitionem illationis idè esse practicam, quia ex eâ dirigitur ad ponendas benè præmissas, ex quibus fiat illatio) si hoc, inquam, verum est, ergo similiter cognitio de nutritione erit practica, quod est absurdum. Sequela probatur: quia etiam mediâtè potest ea cognitio influere in nutritionem, scilicet applicando cibos, ex quibus postea fiat nutritio, sicut ibi applicando præmissas, ex quibus sequatur conclusio. Respondeo Primò, fortè posse aliquo modo cognitionem de nutritione dici practicam, si ex eâ ad cibos edendos determinaremur, & præsertim ad eligendos hos præ aliis, ex quibus meliùs & faciliùs nutritio putatur futura. nec defunt multi, qui in hoc sensu cognitionem eam dicunt esse practicam: & fortè non aliâ ratione Medicina dicitur & est practica, ut statim dicam. Secundo respondeo, 23 cognitionem de nutritione esse speculatiuam, eò quod nec mediâtè influat in ipsam nutritionem, quia nec ex eâ dirigimur ad efficiendam ipsam nutritionem in se, nec ad applicandos cibos: at hoc enim parum interest scire, an primò formetur chylus, an sit albus vel niger, an in hac parte stomachi an in illâ, & sic de aliis quæ de nutritione sciiri possent: hoc autem in Logica non habet locum, quia cognitio illa de conclusione

ex rectâ formâ per se concludit ad efficiendam eam conclusionem mediante illâ formâ. imò addo, independenter ab hoc de Logicâ, cognitionem practicam non requirere, ut immediatè dirigat ad opus; cognitio enim medica de sanitate dicitur communiter practica, eò quod sit productiva sanitatis, quod solum fit mediâ applicatione medicinarum, non verò quia immediatè causet sanitatem.

Obiicies cû aliis, has cognitiones, *genus latius patet suis differentiis, & definitio conuertitur cum suo definito*, nullo modo videri esse factiuas sui obiecti. Suprà dixi, has cognitiones, ut ad Logicam spectantes, non terminari immediatè ad res, sed ad actus intellectus; ideoque sic exponendas, *cognitio de genere plura explicat, quam cognitio de differentiis*. ut sic autem hæc cognitio est practicißima, quia dirigit me ad formandum conceptum genericum, qui sit vniuersaliior, quàm specificus. Item illa alia, *definitio conuertitur cum suo definito*, talis est, *definitio debet idem prorsus obiectum significare quod definitum*.

24 Hinc autem ego dirigor ad faciendam bonam definitionem æquiualem definitio. Quòd autem sub illis terminis illæ duæ cognitiones non videantur Logicæ, parum est: nam ipsemet obiiciens benè arguit contra Thomistas, ut probet, hanc cognitionem esse practicam, *Syllogismus in Barbara constat tribus propositionibus*, arguit, inquam, ex eo quòd æquiualeat huic, *syllogismus est faciendus in Barbara ex tribus propositionibus, &c.* ergo similiter licet illa, *definitio conuertitur cum suo definito*, non videatur practica, quia tamen æquiualeat huic, *definitio est facienda taliter, ut significet idem quod conceptus definiti*, erit etiam cognitio practica.

Teritiò potest argui pro eâ sententiâ, quia Logica considerat etiam sua obiecta, ut existentia: sed ea cognitio, ut dixi Disputat. I. Sect. 4. nequit esse practica, quia non præcendit ab existentia obiecti; est ergo speculatiua. Respondeo, ex principiis Logicæ non posse cognosci, an definitio existat nec ne, vnde Logica non potest per se considerare definitionem ut existentem reduplicatiuè; quia licet possit cognoscere, utrùm aliqua definitio habeat naturam definitionis, verùm an ea existat an non, minimè cognoscitur à Logicâ, sed ab ipso intellectu cognitione experimentalis: sicut Philosophus potest cognoscere ex suis principiis, quæ sit essentia hominis, utrùm autem existat, non cognoscitur à Philosopho ut tali, sed per cognitionem intuitiuam visus, & Philosopho & rustico communem; quod & tandem multi ex aduersariis postea fatentur, sed minus consequenter ad hanc obiectionem, quàm hic ipsi nobis faciunt: cognitio ergo definitionis existentis, ut terminatur ad naturam definitionis secundum se, est Logica, ut sic autem etiam est practica, quia ut sic præcendit ab existentia.

Non acquiescunt adhuc nonnulli recentiores, videntque, ista cognitio, *hæc definitio est facta iuxta regulas Logicæ*, non potest non ad Logicam pertinere, quia nulla alia scientia cognoscit eas regulas, ergo est Logica; & tamen est purè speculatiua, ergo in Logicâ sunt aliquæ cognitiones speculatiuæ. Respondeo facillè, eam cognitionem esse discursiuam, ex vnâ cognitione Logicâ & aliâ experimentalis deductam, ideoque non

pertinere ad Logicam. Ratio est manifesta: quia ut cognoscatur, hæc definitio est bona, debent cognosci hæc duo, *omnis definitio bona debet rem explicare per genus & differentiam*, quæ cognitio est purè Logica, & est practica (ut per se patet): postea additur alia cognitio, *sed hæc explicat de facto genus & differentiam*, hæc secunda est experimentalis, & nullo modo ad Logicam pertinet: hinc autem non iam scientia Logica, sed intellectus infert conclusionem, ergo *hæc est benè facta*. Sicut dicere, *fundamenta solida debent esse supra lapidem*, est cognitio Architectonica, & practica; ac videre, *hæc fundamenta sunt supra lapidem*, hoc ad visum pertinet, & qui nihil de Architecturâ scit, æquè id videt, ac summus Architectus, post eâ ex illis duabus infertur vna conclusio, ergo *hæc fundamenta sunt benè facta*, quæ propriè non est cognitio Architectonica, & consequenter potest esse speculatiua, licet ars Architectonica sit adæquarè practica.

SUBSECTIO SECVNDA.

Nostra sententia.

26 TERTIA ergo sententia sit, Logicam esse merè practicam: pro quâ refert P. Rubius suprà Gabrielem, Occamum, Paul. Venetum, Albertum, Iandunum. Eam tenet noster Fonseca 2. Metaphysicæ, cap. 3. quæst. 2. sect. 4. Murcia in Introductione Logicæ Disputat. I. quæst. 4. art. 1. Commbricenses quæst. 4. artic. vnicò, estque communis inter recentiores. Eam probò primò, ex D. Thomâ Opusculo 70. in Boëtium de Trinitate, quæst. de Diuisione scientiæ speculatiuæ, in responsione ad 2. vbi hæc ait: *Ad secundum dicendum, quod scientia speculatiua (ut patet in 1. Metaphysicæ) sunt de illis quorum cognitio queritur propter se ipsam, res autem, de quibus est Logica, non queruntur ad cognoscendum propter se ipsas, sed ut administrant quoddam ad alias scientias; & ideo Logica non continetur sub Philosophiâ speculatiua ut pars principalis, sed quasi quoddam reductum ad eam, prout ministrat speculationi sua instrumenta*. Ecce apertè D. Thomas Logicam docet esse practicam, solumque appellari speculatiuam, quatenus scientiis speculatiuis præbet instrumenta. Quòd si D. Thomas centeret, 27 eam habere cognitiones aliquas speculatiuas, non recurreret, ut eam diceret speculatiuam, ad alias scientias speculatiuas, quibus ipsa præbet instrumenta, sed ad speculationes proprias ipsius Logicæ: ergo sentit D. Thomas, eam esse merè practicam. Pro hac etiam sententiâ stant quotquot Logicam appellant artem, inter quos est Augustinus 2. de Ordine cap. 13. & Tullius de Claris Oratoribus, & lib. 1. de Oratore.

Hanc sententiam, quam veram censeo, probò ratione: quia Logica deseruit ad efficiendam omnia sua obiecta, ergo est omnino practica. Consequentia est euidentis. Antecedens probatur: omne obiectum Logicæ est terminus, *propositio, oratio, definitio, diuisio, & argumentatio*; sed hæc omnia (ut per se patet) sunt ex directione Logicæ, imò ad id solum est inuenta Logica, ut sciamus efficere & vi modo sciendi; ergo omnia Logicæ obiecta sunt factibilia ex eius directione. Quòd si aliqua fuerit cognitio, non deseruiens ad dirigendos actus nostros, non erit Logica, sed Philosophica:

phica: quia ad Philosophiam spectat speculari actus intellectus; ad Logicam, illos dirigere & regulare.

Dices, etiam si cognitio modi sciendi per se deseruiat ad eius effectiorem, tamen cognitio proprietatum modi sciendi non deseruiat ad earum effectiorem; sicut in qualibet arte, verbi gratia in domificatiua, sunt tales cognitiones omnino speculatiue, hac domus hoc modo defendet à frigore, vel facile, aut difficulter corrumpet, ergo similiter in Logica. Sed ut incipiamus ab exemplo de Architecto, dico, eas cognitiones esse practicas: quia cum domus ordinetur ut defendat & à frigore & à calore: item Architectus eam stabilem efficere conatur. Idem est cognoscere, domus sic facta defendat à frigore, & erit stabilis, ac dicere, ut hac domus recte fiat, debet hoc vel illo modo construere, quæ cognitio omnino est practica. Quod si eam cognitionem non ordinat Architectus ad sciendum, quomodo recte sit erigenda domus, sanè est extra eius metam: ipse enim solum per se curat de his quæ deseruiunt ad efficiendam domum. Ad præcipuam obiectionem de proprietatibus modi sciendi respondeo, à Logico non agi de omnibus proprietatibus modi sciendi: neque enim agit, an modus sciendi producat species, an sit operatiuus nec ne; sed solum de his quæ deseruiunt ad cognitionem finis, qui per se intenditur in illo modo sciendi, acquisitionis scientiæ, & opinionis, ut in illis supra enumeratis, quas dixi esse æquiualeuter practicas. Ratio à priori: quia scire finem, qui intenditur in modo sciendi, maxime deseruiat ad efficiendum perfectius ipsum modum sciendi, & ponenda media ad eum magis proportionata.

Sed urgebis, Ille finis non fit per cognitionem Logicam, ergo cognitio de illo non est practica. Paret consequentia, quia (ut dixi supra) cognitio practica debet esse sui obiecti effectiua, nec sufficiens fit factiua alterius. Respondeo, illum finem, qui à Logico cognoscitur, esse ab eadem factibilem, quia ille solum est illatio v. g. scientiæ, quæ fit per conclusionem formaliter: conclusio autem fit à Logica mediis præmissis; nec requiritur, ut immediatè ad eam influat, iuxta dicta supra. De acquisitione autem scientiæ habitualis, siue de productione habituum, &c. quæ est res remotior, & speculatiua, non curat Logicus, sed animasticus.

Dices secundò, In omnibus artibus, etiam mechanicis, sunt aliquæ cognitiones speculatiue, illæ scilicet quibus cognoscitur materia, ex qua efficiendum est opus; ergo etiam in Logica. Respondeo, negando consequentiam: discrimen est, quia artes mechanicæ non efficiunt suam materiam; quapropter cognitio de illà est speculatiua; at verò Logica & efficit, & disponit suam materiam, quia hæc est actus intellectus, seu modus sciendi, qui fit ex directione Logica, est ergo Logica scientia omnino practica.

SECTIO IV.

De necessitate Logica ad alias scientias.

SUPPONO duplicem necessitatem, vnam ad simpliciter efficiendum aliquid, ita ut sine illo, quod necessarium dicitur, non possit existere

res; quomodo intellectus & voluntas sunt necessaria ad intelligendum & amandum, quia sine illis nec intelligere nec amare illo modo possumus: aliam non ad simpliciter, sed ad melius & facilius aliquid efficiendum, v. g. ut quis eat Romam, non est necessarius equus aut rheda, est tamen ut eat facilius & commodius. Iuxta hanc ergo distinctionem duplicis necessitatis, duplex esse potest in præsentī difficultas. Prima, an Logica sit simpliciter necessaria. Secunda, an saltem ad melius esse.

Deinde suppono, Logicam (sicut & alias scientias) & esse actualem, id est, actus Logicos; & esse habitualem, id est, habitus facilitantes ad actus: de quibus etiam duplex potest esse difficultas, alia, an actus Logici sint necessarij. Secunda, an habitus Logici. Has ergo quatuor difficultates quatuor Conclusionibus explicabo.

PRIMA CONCLUSIO. Habitus Logici non sunt simpliciter necessarij ad alias scientias. Hæc est communis, & patet facile, quia nullus habitus acquisitus, quales sunt habitus Logici, dant simpliciter posse, sed solum facilius; cuius ea est ratio, quia habitus acquisiti producuntur ab actibus; ergo supponunt, actus posse absolute fieri sine habitibus, nequit enim dari mutua prioritas in causis; ergo primus actus factus fuit sine habitu. potuit ergo eadem ratione & secundus & tertius absolute produci sine habitu, eadem enim est ratio de illis, quæ de primo; ergo habitus acquisiti non sunt simpliciter necessarij, ergo nec habitus Logica, seu Logica habitualis.

SECUNDA CONCLUSIO. Nec Logica actualis est simpliciter necessaria ad alias scientias. Hæc probatur à nonnullis, quia non requiritur Logica habitualis (ut iam probaui) ergo nec actualis, cum hæc non sit nisi actus secundus habitualis Logica. Non placet hæc ratio. Sicut si quis inferret, ad amandum Petrum non requiritur cognitio habitualis Petri, ergo neque actualis, male inferret; quia cum habitus supponat actum, bene stat, prærequiri actum, etiam si non prærequiratur habitus. Præterea falso dicitur, Logicam actualem non esse, nisi actum secundum productum ab habituali, quia potius habitualis producitur ab actuali, saltem in primo fieri, unde habitualis pendet ab actuali, & non è contrario. Melius ergo probo Conclusionem, quia Logica ipsa potest habere cognitiones scientificas, definitionem v. g. diuisionem, & argumentationem, quin ad ipsam præcesserit alia Logica actualis, ergo pari ratione reliquæ scientiæ absolute poterunt habere definitiones, diuisiones, &c. Quin ad ipsas præcesserit Logica; ergo Logica actualis non est simpliciter necessaria ad alias scientias. Ratio à priori: quia sicut prima cognitio potuit haberi, quin ad ipsam præcesserit vlla doctrina, ita etiā potest haberi secunda & tertia; quia non est maior difficultas in secundā, quàm in primā. Confirmatur experientia, quia videmus per se, etiam rusticos, qui propterea carent Logica artificiali, ut argumentationibus in suis quotidianis colloquiis, ut v. g. qui furatur aliena, debet puniri; tu es furatus, ergo debes puniri. Item, restitue pallium, quia alienum est, & omnia aliena debent restitui, & his similia plura argumenta conficiuntur quotidie à quolibet homine, quantumuis ignaro Logica; neque difficultas est in assentiendo conclusioni, sed